काव्यालापाश्च ये केचित् गीतकान्यखिलानि च।
सर्व्वमूर्त्तिधरस्यैते वपुर्विष्णोर्महात्मनः॥
यान्यमूर्त्तानि मूर्त्तानि यान्यत्रान्यत्र वा क्वचित्।
सन्ति वै वस्तुजातानि तानि सर्व्वाणि तद्वपुः॥"
इति विष्णुपुराणे १ अंशे २२ अध्यायः॥ * ॥
हरि सान्निध्यस्थानानि यथा,—

भरद्वाज उवाच।

"केषु केषु विभो नित्यं स्थानेषु पुरुषोत्तम!।
सान्निध्यं भवतो ब्रूहि ज्ञातुमिच्छामि तत्त्वतः॥

वामन उवाच।

श्रूयतां कथमिष्यामि येषु येषु गुरो ह्यहम्।
निवसामि सुपुण्येषु स्थानेषु बहुरूपवान्॥
ममावतारैर्हुर्व्वधा नभःस्थलं
पातालमम्भोनिचयं दिवञ्च।
दिशः समस्ता गिरयोऽम्बुदाश्च
व्याप्ता भरद्वाज ममानुरूपैः॥
ये दिव्या ये च भौमा जलगगनचरा स्थावरा येऽत्र विश्वे
सेन्द्राः सार्काः सचन्द्रा यमवसुवरुणाः साग्नयः सर्व्वपालाः।
ब्रह्माद्याः स्थावरान्ता द्विजखगसहिता मूर्त्तिमन्तो ह्यमूर्त्तास्ते सर्व्वे मत्प्रसूता बहुविविधगुणाः पूरणार्थं पृथिव्याः॥
एते हि मुख्याः सुरसिद्धदानवैः
पूज्यास्तथा सन्निहिता महीतले।
यैर्दृष्टमात्रैः सहसैव नाशं
प्रयाति पापं द्विजवर्य्य कीर्त्तितैः॥"
इति वामने ८५ अध्यायः॥ * ॥

अपि च।

श्रीभगवानुवाच।

आद्यं मत्स्यं महद्रूपं संस्थितं मानसे ह्रदे।
गर्व्वपापक्षयकरं कीर्त्तनस्पर्शनादिभिः॥
कौर्म्ममन्यत् सन्निधानं कौशिक्यां पापनाशनम्।
हयग्रीवञ्च कृष्णाङ्गे गोविन्दं हास्तिने पुरे॥
त्रिविक्रमञ्च कालिन्द्यां लिङ्गभेदे भवं विभुम्।
केदारे माधवं शौचं कुब्जाम्रे कृष्णमूर्द्धजम्॥
नारायणं वदर्य्याञ्च वाराहे गरुड़ासनम्।
जयेशं रुद्रकर्णे च विपाशायां द्विजप्रियम्॥
कृतशौचे नृसिंहञ्च गोकर्णे विश्वकर्म्मिणम्।
प्राचीने कामपालञ्च पुण्डरीकं महाम्भसि॥
विशाखये च ह्यजितं हंसं हंसपदे तथा।
पयोष्ण्याञ्च तमः खण्डं वितस्तायां स्वरूविलम्॥
मणिमत्पर्व्वते ब्रह्मन्! ब्रह्माणञ्च प्रजापतिम्।
मधुनद्यां चक्रधरं शूलबाहुं हिमाचले॥
विद्धि विष्णुं मुनिश्रेष्ठ स्थितमौषधसद्मनि।
भृगुतुङ्गे सुवर्णाख्यं नैषधे प्रीतवाससम्॥
गयायां गोपतिं देवं गदापाणिनमीश्वरम्।
त्रैलोक्यनाथं वरदं गोप्रभावे कुशेशयम्॥
अर्द्धनारीश्वरं पुण्ये महेन्द्रे दक्षिणे गिरौ।
गोपालमुत्तरे नित्यं महेन्द्रे सोमपिण्डिनम्॥
वैकुण्ठमपि सह्याद्रौ पारिपात्रे पराजितम्।
कशेरुदेशे देवेशं विश्वरूपं तपोधन!॥
मलयाद्रौ च सौगन्धिं विन्ध्यपादे सदाशिवम्।
अवन्तिविषये विष्णुं निषेधेष्वमरेश्वरम्॥
पाञ्चालिकञ्च ब्रह्मर्षे पञ्चालेषु व्यवस्थितम्।
महोदये हयग्रीवं प्रयागे योगशायिनम्॥
स्वयम्भुवं मधुवने अयोगन्धिञ्च पुष्करे।
तथैव विप्रप्रवर वाराणस्याञ्च केशवम्॥
अविमुक्तकमत्रैव लोलश्चात्रैव गीयते।
पक्षायां पद्मकिरणं समुद्रे वड़वामुखम्॥
कुमारवने वाह्लीशं कार्त्तिकेयञ्च बर्हिणम्।
यज्ञेशं शम्भुमनघं स्थाणुञ्च कुरुजाङ्गले॥
वनमालिनमाहुर्म्मां किष्किन्धावासिनो जनाः।
वीरं कुवलयारूढं शङ्खचक्रगदाधरम्॥
श्रीवत्साङ्कमुदाराङ्गं नर्म्मदायां श्रियः पतिम्।
माहिष्मत्यां त्रिनयनं तत्रैव च हुताशनम्॥
अर्व्वुदेषु त्रिसौपर्णं क्ष्माधरं शूकराचले।
त्रिणाचिकेतं ब्रह्मर्षे प्रभासेषु कपर्द्दिनम्॥
तथैवात्रापि विख्यातं तृतीयं शशिशेखरम्।
उदये शशिनं सूर्य्यं ध्रुवञ्च त्रितयं स्थितम्॥
मन्दरे यज्ञपुरुषं स्कन्दं शरवणे स्थितम्।
महालये स्मृतं रुद्रं चत्वरेषु कुरुष्वथ॥
पद्मनाभं मुनिश्रेष्ठ सर्व्वसौख्यप्रदायकम्।
सप्तगोदावरे ब्रह्मन् विख्यातं हाटकेश्वरम्॥
तत्रैव च महावासं प्रयागेऽपि वटेश्वरम्।
भल्लीवने महायोगं मद्रेषु पुरुषोत्तमम्॥
प्लक्षावतरणे श्रीमत्श्रीनिवासं द्विजोत्तमम्।
सूर्पारके चतुर्ब्बाहुं मगधायां सुधापतिम्॥
गिरिव्रजे पशुपतिं श्रीकण्ठं यमुनातटे।
वनस्पतिं समाख्यातं दण्डकारण्यवासिना॥
कालञ्जरे नीलकण्ठं शरय्वां शम्भुमुत्तमम्।
हंसयुक्तं महाकौश्यां सर्व्वपापप्रणाशनम्॥
गोकर्णे दक्षिणे सर्व्वं वासुदेवं प्रजामुखे।
विन्ध्यशृङ्गे महासौरिं कथायां मधुसूदनम्॥
त्रिकूटशिखरे ब्रह्मंश्चक्रमाणिनमीश्वरम्।
लौहदण्डे हृषीकेशं कौशलायां मनोहरम्॥
महाबाहुं सुराष्ट्रे च नवराष्ट्रे यशोधरम्।
भूधरं देविकानद्यां महोदायां कुशप्रियम्॥
गोमत्यां छादितगदं शङ्खोद्धारे च शङ्खिनम्।
सुनेत्रं सैन्धवारण्ये शूरं शूरपुरे स्थितम्॥
भद्राक्षञ्च हिरण्वत्यां वीरभद्रं त्रिपिष्टपे।
शङ्कुकर्णञ्च भीमायां भीमं शालवने विदुः॥
विश्वामित्रञ्च गदितं कैलासे वृषभध्वजम्।
महेशं महिलाशैले कामरूपे शशिप्रभम्॥
वड़भ्यामपि गोमित्रं पटहे पङ्कजप्रियम्।
उपेन्द्रं सिंहलद्वीपे शक्राख्ये कुन्दमालिनम्॥
रसातले च विख्यातं सहस्रशिरसं मुने!।
कालाग्निरुद्रं तत्रैव तथान्यं कीर्त्तिवाससम्॥
सुतले कूर्म्ममचलं वितले पङ्कजासनम्।
महातले गुरो ख्यातं देवेशं छागलेश्वरम्॥
तले सहस्रचरणं सहस्रभुजमीश्वरम्।
सहस्राक्षं परिख्यातं मुषलाकृष्टदानवम्॥
पाताले योगिनामीशं स्थितञ्च हरिशङ्करम्।
धरातले कोकनदं मेदिन्याञ्चक्रपाणिनम्॥
भुवर्लोके च गरुड़ं स्वर्लोके विष्णुमव्ययम्।
मर्त्त्यलोके तथागस्त्यं कपिलञ्च जले स्थितम्॥
तपोलोके स्थितं ब्रह्मन्! वाङ्मयं सत्यसंयुतम्।
ब्रह्माणं ब्रह्मलोके तु सप्तमे वै प्रतिष्ठितम्॥
सनातनं तथा शैवे परं ब्रह्म च वैष्णवे।
अप्रतर्क्यं निरालम्बे निराकाशे तपोमयम्॥
जम्बद्वीपे चतुर्ब्बाहुं कुशद्वीपे कुशेशयम्।
प्लक्षद्वीपे मुनिश्रेष्ठ ख्यातं गरुड़वाहनम्॥
पद्मनाभं तथा क्रौञ्चे शाल्मले वृषभध्वजम्।
सहस्रांशुः स्थितः शाके धनराट् पुष्करे स्थितः॥
तथा पृथिव्यां ब्रह्मर्षे! शालग्रामे स्थितोऽस्म्यहम्।
सजलस्थलपर्य्यन्तं चरेषु स्थावरेषु च॥
एतानि पुण्यानि ममालयानि
ब्रह्मन् पुराणानि सनातनानि।
धर्म्मप्रधानानि महौजसानि
संकीर्त्तनीयान्यघनाशनानि॥
सङ्कीर्त्तनात् स्मरणाद्दर्शनाच्च
संस्पर्शनादेव च देवताद्याः।
धर्म्मार्थकामान्यपवर्गमेव
लभन्ति दैत्या मनुजाः ससाध्याः।
एतानि तुभ्यं विनिवेदितानि
ममालयानीह स्वनिष्ठितानि॥"
इति वामनपुराणे स्वस्थानोक्तिर्नाम ८६ अः॥
हरिहरयोरभेदो यथा,—
"या श्रीः सा गिरिजा प्रोक्ता यो हरिः स त्रिलोचनः।
एवं सर्व्वेषु शास्त्रेषु पुराणेषु च पठ्यते॥
एतस्मादन्यथा यस्तु ब्रूते शास्त्रं पृथक् तया।
तं नास्तिकं विजानीयात् सर्व्वधर्म्मबहिष्कृतम्।
इति वाराहे सौभाग्यव्रतनामाध्यायः॥ * ॥
ब्रह्मविष्णुमहेश्वरणामेकत्वं सत्त्वादिरूपञ्च यथा,—

महेश्वर उवाच।

"नारायणः परो देवः सत्त्वरूपो जनार्दनः।
त्रिधात्मानं स भगवान् ससर्ज परमेश्वरः॥
रजस्तमोभ्यां युक्तोऽभूद्रजःसत्त्वाधिकं विभुः।
ससर्ज नाभिकमलात् ब्रह्माणं कमलासनम्॥
रजसा तमसा युक्तं सोऽपि मां त्वसृजत् प्रभुः।
यत् सत्त्वं स हरिर्देवो यो हरिस्तत् परं पदम्॥
ये सत्त्वरजसी सोऽपि ब्रह्मा कमलसम्भवः।
यो ब्रह्मा सैव देवस्तु यो देवः स चतुर्म्मुखः।
यद्रजस्तमसोपेतं सोऽयं नास्त्यत्र संशयः।
सत्त्वं रजस्तमश्चैव तृतीयं चैतदुच्यते॥
सत्त्वेन मुच्यते जन्तुः सत्त्वं नारायणात्मकम्।
न तस्मात् परतो देवो भविता न भविष्यति॥
यो विष्णुः स स्वयं ब्रह्मा यो ब्रह्मा सोऽहमेव च।
वेदत्रयेऽपि यज्ञेऽस्मिन् पण्डितेष्वेष निश्चयः॥
यो भेदं कुरुतेऽस्माकं त्रयाणां द्विजसत्तम।